MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Ottubru, 2005

Citazzjoni Numru. 865/2003

A

vs

B

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 21 t'Awissu 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fl-4 ta' Novembru 1995 fil-Parrocca ta' San Giljan, skond ma jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg li qed jigi anness u mmarkat bhala Dokument "A", u minn dan iz-zwieg kellhom wild wiehed li miet dakinhar stess li twieled.

Illi l-kontendenti huma legalment separati minn xulxin permezz ta’ kuntratt ta’ separazzjoni konsenswali fl-atti tan-Nutar Dottor Marco Burlo’ datat 23 ta’ Jannar 2003.

Illi l-kunsens taz-zewg kontendenti ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha.

Illi l-kunsens tal-konvenuta ghal dan iz-zwieg kien vizzjat peress li kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg.

Illi ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett *ai termini* ta’ l-**artikoli 19 (1) (d) u / jew (f) ta’ l-Att Dwar iz-Zwieg (Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta’ Malta)**.

Illi l-istess attur talab lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett kif hawn fuq spjegat.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li hi ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 u 4 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-partijiet fis-7 t’Ottubru 2003 fejn il-Qorti pprefiggiet terminu ta’ tletin (30) gurnata lill-attur sabiex jipprezenta x-xhieda kollha tieghu producibbli bil-procedura ta’ l-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur taghha, li jkollha wkoll l-istess terminu sabiex huwa wkoll tipprezenta l-affidavits taghha.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenuta tal-25 ta’ Novembru 2003 a fol. 12 tal-process fejn gie eccepit:-

1. Illi inkwantu t-talba ghall-annullament hija bbazata fuq xi vizzju ta’ l-eccipjenti taht l-**artikolu 19 (1) (f) ta’ l-Att Dwar iz-Zwieg**, tali talba hija nfondata fil-fatt u fid-dritt.

2. Illi inkwantu t-talba ghall-annullament hija bbazata fuq il-vizzju tal-kunsens taz-zewg partijiet taht l-**artikolu 19 (1) (d) ta’ l-istess Att** kif formulata fil-premessi tac-citazzjoni, tali talba hija fondata biss u limitatament ghall-vizzju tal-kunsens ta’ l-istess attur.

3. Illi l-eccipjenti tikkontendi wkoll li hemm lok ghall-annullament a bazi ta’ vizzju tal-kunsens ta’ l-attur taht it-tieni parti tas-**sub-paragrafu (d) ta’ l-artikolu 19 (1)** – parti tas-sub-paragrafu li ma gietx invokata mill-attur – u ghalhekk qeghda tippromwovi l-kontro-talba appozita.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta a fol. 13 tal-process.

Rat il-kontro-talba tal-konvenuta a fol. 13 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fl-4 ta’ Novembru 1995 fil-Parrocca ta’ San Giljan.

Illi l-kontendenti sseparaw minn xulxin permezz ta’ kuntratt ta’ separazzjoni konsenswali datat 23 ta’ Jannar 2003 in atti Nutar Marco Burlo.

Illi l-kunsens ta’ l-attur kien vizzjat minhabba difett serju kagunat b’anomalija psikologika serja li ghamlitha mpossibbli ghalih li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali ghaz-zwieg.

Illi ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett *ai termini* tat-tieni parti ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) ta’ l-Att Dwar iz-Zwieg**.

Illi l-istess konvenuta rikonvenzjonanti talbet lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (d) ta' l-Att Dwar iz-Zwieg**.

Bl-ispejjez kontra l-attur li huwa ngunt in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta rikonvenzjonanti a fol. 14 u 15 tal-process.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet ta' l-attur rikonvenzjonat ta' l-4 ta' Dicembru 2003 a fol. 17 tal-process fejn gie eccepit:-

1. Illi t-talba rikonvenzjonali hija inammissibbli peress li m'hemmx il-htiega li ssir kontro-talba f'azzjoni ta' annullament taz-zwieg bhalma hi l-istanza attrici.

2. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, il-kontro-talba bbazata fuq xi vizzju ta' l-eccipjent taht it-tieni parti ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta** hi nfondata fil-fatt u fid-dritt peress li mhux minnu li l-eccipjent kien ibaghti minn anomalija psikologika serja li ghamlitha mpossibbli ghalih li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

3. Illi ghalhekk l-eccipjent m'ghandux ibaghti l-ispejjez ta' din l-istanza.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda ta' l-attur rikonvenzjonat a fol. 18 tal-process.

Rat il-verbal tad-29 ta' Jannar 2004.

Rat in-noti ta' l-attur **A**, wahda datata 15 ta' Mejju 2004 li permezz taghha esebixxa l-affidavit **tieghu**, u l-ohra tas-17 ta' Mejju 2004 li biha filwaqt li pprezenta l-affidavit t'ommu **Carmen Cassar**, iddikjara li m'ghandux provi izjed xi jressaq.

Rat il-verbal tas-seduta tal-1 ta' Gunju 2004 fejn il-partijiet iddikjaraw li m'hemm l-ebda kawza pendenti quddiem it-Tribunal Ekklezjastiku. Il-Qorti estendiet it-terminu ghall-prezentata ta' l-affidavits tal-konvenuta bi tletin (30) gurnata ohra, u nnominat lil Dr. Josette Demicoli bhala Assistent Gudizzjarju biex wara tali terminu tiffissa zewg seduti ghall-konkluzjoni provi tal-partijiet.

Rat in-nota tal-konvenuta **B** datata 3 ta' Settembru 2004 li permezz taghha esebiet l-affidavit **taghha**, t'ommha **Grace Attard** u ta' huha **Christopher Cassar**.

Rat il-verbali tal-11 ta' Novembru 2004, u tas-26 t'April 2005 fejn id-difensuri tal-partijiet iddikjaraw li l-provi huma maghluqa u talbu li jipprezentaw nota t'osservazzjonijiet. Il-Qorti laqghet it-talba u pprefiggiet terminu ta' hamsin (50) gurnata lill-attur biex jipprezenta n-nota tieghu bil-visto / notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollu l-istess terminu biex jirrispondi. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 t'Ottubru 2005.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma mill-Assistent Gudizzjarju Dr. Josette Demicoli, u cjoe' tad-29 ta' Settembru 2004; tat-3 ta' Novembru 2004 fejn xehed **Fr. Ray Francalanza**; tad-19 ta' Novembru 2004 fejn xehdet **il-konvenuta B**; tat-3 ta' Dicembru 2004 fejn kompliet tixhed **il-konvenuta**; u tad-19 ta' Jannar 2005 fejn xehed **Profs. Mark Brincat**, u tad-19 t'April 2005 fejn xehed **l-attur A** in kontro-ezami.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' l-attur datata 29 ta' Lulju 2005.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

<u>II. KONSIDERAZZJONIJIET.</u>

<u>(i) PRINCIPJI LEGALI.</u>

Illi l-attur ibbaza l-azzjoni tieghu fuq premessi li huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u cjoe` **l-Att dwar iz-Zwieg**.

Illi l-attur jissottometti illi z-zwieg bejnu u bejn il-konvenuta ghandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** ghaliex jghid li l-kunsens tal-partijiet kien hekk vizzjat. L-istess artikolu jipprovdi li hemm kaz ta' nullita taz-zwieg:-

"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg."

Illi l-attur jibbaza l-azzjoni tieghu fuq l-ewwel parti ta' dan is-sub-artikolu filwaqt li l-konvenuta tibbaza l-kontro-talba fuq it-tieni parti ta' dan is-sub-artikolu u tallega li l-kunsens ta' l-attur kien fil-fatt hekk vizzjat.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenza **"Joseph Borg vs Maria NiAa Cutajar gja` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Avukat Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-espozizzjoni ta' ***Viladrich***:

"Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a

unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring” (***Viladrich, P.J.,*** **“Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.”** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma *“the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics” (****Viladrich, P.J.****, op.cit., p. 687).*

Illi wkoll fis-sentenza **“Alexandra *sive* Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia”** (P.A. (VGD) 10 ta’ Settembru 1997) inghad wkoll li:-

“Kwantu ghad-difett serju ta’ diskrizzjoni ta’ gudizzju – ***artikolu 19 (1) (d)*** *– biex ikun hemm nuqqas serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju jrid ikun hemm inkapacita’ psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (****“Isabelle Zarb vs Stephen Attard”*** *– P.A. 21 ta’ Novembru 1995). Mhix ghalhekk kwistjoni ta’ nkompatibbilta’ ta’ karattru, jew ta’ decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu* ***(d)*** *ikompli jitkellem dwar “anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-*

zwieg.” Il-Qorti tosserva li l-ligi taghna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun taghmilha mpossibbli mhux sempliciment difficli, li wiehed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom.”

Illi ghalhekk b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta’ mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista’ tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku (**“Nicholas Agius vs Rita Agius gja’ Caruana”** – P.A. (VDG) tal-25 ta’ Mejju 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta’ *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta’ parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista ***Colagiovanni*** meta sostna li:-

“Il matrimonio, in quanto patto ossia “foedus” … … richiede una capacita` intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che … … si tratta di assumersi una “servitus” per tutta la vita” (**Forum,** 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gja’ nghad, b’immaturita` jew difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju d-dottrina u l-gurisprudenza *“non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscienza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conscienza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l’ uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena*” (***Pompedda, M.F.,*** **“Il Consenso**

Matrimoniale in Grocholewski” – ***Pompedda – Zagglia***, **“Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico”** (Padova, 1984), pagna 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza **“Alessandra *sive* Sandra Mc Monagale qabel Mamo vs Mario Mamo”** *(P.A. (VDG) 26 ta’ Ottubru 2000)* ikun hemm id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fis-sens ta’ l-ewwel parti tal-paragrafu **(d)** imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *“fil-mument ta’ l-ghoti tal-kunsens matrimonjali, parti jew ohra tkun priva b’mod sostanzjali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicement nuqqas ta’ hsieb, nuqqas ta’ riflessjoni. Anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – infatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma’ diskrezzjoni ta’ gudizzju” (ara* **“Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri”**, (P.A., 10 ta’ Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid *“li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju (****“Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt”****, P.A., 15 ta’ April 1996).”*

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju kif ravvizat fl-**artikolu 19 (1) (d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f’dan is-sens, fost ohrajn**, “Jacqueline Cousin vs Bernard Simler”,** P.A., 3 ta’ Gunju 1998; **“Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar”,** P.A. 19 ta’ Ottubru 1998; u **“Carmelo Grima vs Mary Andrews”**, P.A., 2 ta’ Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega ***Bersini***, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti w interdipendenti:-

"La piena avvertenza e il deliberato consenso … … La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva … … … La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi` una mancanza di consenso libero (immaturita` affettiva) e ponderato (immaturita` di giudizio)" (***Bersini, F.,*** **"Il Diritto Canonico Matrimoniale."** (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbaghad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wiehed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

"Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovra' essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed e` ordinato all' assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l' esistenza con un contratto perpetuo e irrescendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non e`

sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e` il matrimonio; e` necessaria la maturita` di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e` necessaria la discrezione non tanto per l' atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell' atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l' eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovra` ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio" (*ibid.* pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facli, u dan kif gja' gie ndikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

"… … se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettivita` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei riguardi della prole" (***Pompedda, M.F.,*** **"Incapacita` di Natura Psichica in**

Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento." (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu ghad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi taghna, bhad-dritt kanoniku **(Can. 1095 (3))** tirrikjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibbilta` li wiehed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibbilta` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` *"di intendere e / o di volere"*. *"L' incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*", kif jghid ***Bersini***, *"rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi … … che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso"* (*op. cit.,* p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma *"the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics"* (***Viladrich, P.J.***, *op. cit.*, p. 687).

Illi ta’ l-istess portata huma s-sentenzi **“Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee’ Sultana”** (P.A. (VDG) 17 ta’ Novembru 2000 u **“Anna Galea vs John Walsh”**, (P.A. (VDG) tat-30 ta’ Marzu 1995). Inerenti ghalhekk, f’dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita bejniethom *“the community of life and love”*.

Illi fl-ahharnett din il-Qorti taghmel riferenza ghal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet **“Nathalie O’Toole vs Patrick O’Toole”** (P.A. (N.A.) 25 ta’ Marzu 2002) fejn intqal li:-

“Il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wiehed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg ghandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoe' li tnejn minn nies jaghtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta ghalhekk ghal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konoxxenza shiha ta’ dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wiehed validu.”

Illi kif inghad fis-sentenza **“Al Chahid vs Mary Spiteri”** (P.A. (RCP) 5 ta’ Gunju 2002) *inoltre* l-kunsens irid ikun wiehed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta' l-obbligi, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib maghha l-hajja mizzewga bhalma huma l-elementi ta' unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli.

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f’diversi sentenzi moghtija minn din il-Qorti nkluzi **“Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri”** (P.A. (RCP) 17 ta’ Frar 2000); **“Nicolai Balzan vs Simone**

Cremona” (P.A. (RCP) 9 ta’ Marzu 2000); **“Ousama Sadalah vs Doris Tanti”** (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000); **“Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine”** (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) l-1 ta’ Frar 2001); **“Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea”** (P.A. (RCP) 22 ta’ Marzu 2002); **“Albert Grech vs Josette Grech”** (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002); **“Marco Tanti vs Catherine Azzopardi”** (P.A. (RCP) 30 ta’ Mejju 2002); **“Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia”** (P.A. (RCP) 29 ta’ Mejju 2002); **“Suzanne *sive* Sue Rossi vs Benjamin sive Benny Bugeja”** (P.A. (RCP) 27 ta’ Gunju 2002); **“Lorriane Zammit vs Gordon Zammit”** (P.A. (RCP) 27 ta’ Gunju 2002); **“Mariella Balzan vs Oswan Murat Kiran”** (P.A. (RCP) 27 ta’ Gunju 2002); **“Ruth Formosa vs Ahmed Enan”** (P.A. (RCP) 27 ta’ Gunju 2002) **“John Richards vs Mary Richards nee’ Gatt”** (P.A. (RCP) 30 ta’ Ottubru 2002; **“Hector Cassola vs Marguerite Cassola”** (P.A. (RCP) 30 ta’ Ottubru 2002; **“George Ciantar vs Patricia Ciantar”** (P.A. (RCP) 31 ta’ Ottubru 2002; **“Simon Camilleri vs Dr. Leslie Cuschieri et nomine”** (P.A. (RCP) 13 ta’ Novembru 2002) fost ohrajn. Hemm diversi sentenzi minndak in-nhar sa llum moghtija minn din il-Qorti u ghalhekk qed issir riferenza ghalihom ukoll.

Illi l-azzjoni attrici qed issir wkoll a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta** fejn l-attur jallega li kunsens tal-konvenuta kien ukoll hekk vizzjat.

Illi fl-**artikolu 19 (1) (f)** jinghad li z-zwieg ikun null:

“jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg.”

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **“Nicolai Balzan vs Simone Cremona”** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta’ Marzu 2000) u **“Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri”** (P.A. (RCP) 27 ta’ Frar 2001) u a skans ta’

ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens."

Illi ta' l-istess portata hija s-sentenza **"Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); **"Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano *nomine*"** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **"Carmen El Shimi gja' Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi"** (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); **"Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim"** (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); **"Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli"** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u **"Albert Grech vs Josette Grech"** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit. Nru. 793/01/RCP) u diversi sentenzi li kkonfermaw l-istess principji u ghalhekk issir riferenza ghall-istess.

Illi l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *('colorem habens, substantiam vero nullam')* kif ukoll dak parzjali *('colorem habens, substantiam vero alteram')* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frasi *"eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazjoni totali jrid jigi ppruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine*"**. (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-

cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort' ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walshi** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".* Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. - 14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu."

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **"Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et"**, (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X, p. 912) :-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' fictio seu ostensio falsi pro vero."

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula lkunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali."*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel ma' l-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li*

jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg."

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot il-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*'consortium vitae'* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilta` tal-familja. Kif qalet din il-Qorti fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-'consortium vitae' hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-'consortium vitae' tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indissolubbilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta' u formazzjoni tal-familja. Il-Ligi Maltija tippresupponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indissolubbilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, ***J. Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or*

because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power.”

Illi wkoll, ***D.J. Burns***, fil-kummentarju tieghu (**“Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary”**. pg.151) jghid li *“it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indossolubbilta’) *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract.”*

(ii) Apprezzament tal-Provi.

Illi l-partijiet f’dan il-kaz kienu zzewgu fl-4 ta’ Novembru 1995, u b’kuntratt ta’ separazzjoni datat 23 ta’Jannar 2003 fl-atti tan-Nutar Marco Burlo’ huma sseparaw legalment minn xulxin. Jidher li l-kontendenti kellhom esperjenza sfortunatment hazina u zvinturata, peress li wara li zzewgu kellhom tarbija li tragikament mietet dakinhar stess li twieldet. Dan certament li affettwa b’mod mill-aktar serju l-hajja ta’ kull wiehed u wahda minnhom, tant li r-relazzjoni taghhom ikkollassat sakemm ma baqghux jghixu flimkien.

Illi mill-kumpless tal-provi jirrizulta li l-partijiet saru jafu lil xulxin fl-1987 meta l-konvenuta kellha *boyfriend* iehor. Fis-sena 1989 meta l-attur kellu ncident tat-traffiku l-konvenuta kienet bdiet izzuru bhala habiba u fi Frar 1990 bdew johorgu bhala koppja. Madankollu r-relazzjoni taghhom kienet turbulenti tant li kienu qatghu minn xulxin diversi drabi. Pero’ xorta wahda kienu jerghu jirrangaw ghalkemm relazzjonijiet intimi bejniethom kienu inezistenti – il-konvenuta kienet temmen li dawn kellhom isiru biss wara z-zwieg. Jidher ukoll li l-partijiet ghaddew minn sitwazzjonijiet verament difficli tant li l-attur kellu lil missieru li wegga’ u spicca paralizzat mill-1981, u fis-sena 1989 l-attur anke tilef lil ohtu li mietet f’incident stradali. Min-naha tal-konvenuta din kellha lill-genituri taghha

sseparati u jidher li kellha dizgwidi serji ma' missierha u kienet tigi mmexxija minn ommha. Dan wassal li ghaz-zwieg il-konvenuta harget mid-dar tal-genituri ta' l-attur. Hareg car li l-partijiet izzewgu sabiex jaharbu mill-problemi li sfortunatament kellhom jiffaccjaw meta kienu jghixu mal-familji taghhom, problemi li certament ma jidhirx li huma rispettivament ikkontribwew b'xi mod ghalihom. Pero' mill-kumpless tal-provi jirrizulta li minkejja mhux biss kien hemm nuqqas ta' komunikazzjoni u preparazzjoni bejn din il-koppja, izda wkoll divergenzi serji wkoll fil-karattri taghhom li kienu jiskontraw ma' xulxin, mhux lanqas l-ideat taghhom dwar ir-relazzjonijiet intimi taghhom. Jidher li huma f'dak l-istadju tal-hajja taghhom hassew li l-unika bieb ghalihom ghal dak li huma ttamaw li kienet hajja gdida kien biss iz-zwieg taghhom, anke ghaliex kienu ilhom bhala koppja snin. Dan il-pass jidher li ghamluh minghajr ma rrealizzaw ghalxiex kienu dehlin, u li l-obbligi naxxenti mill-isess zwieg, li fih ahna nemmnu, huma ta' natura permanenti, indissolubbli, u li jirrikjedu li fuq bazi ta' mhabba u rispett reciproku, wiehed jaqdi d-doveri tieghu ta' ragel u mara sabiex jifforma familja u nukleu gdid ghal din il-hajja, fejn zewg persuni jsiru haga wahda u kull parti tahdem ghall-gid tal-parti l-ohra b'impenn totali u assolut f'termini umani u possibbli fil-hajja. Allura dan certament hu mpenn li ghandu jittiehed b'serjeta' kbira, ghaliex huwa ghal konvivenza kollha ta' bniedem jew bniedma, impenn li jrid u ghandu jigi osservat specjalment f'sitwazzjonijiet difficli. Il-prova vera ta' dan l-impenn hija proprju meta jinqalghu l-problemi.

Illi ghalhekk huwa car li l-kunsens hekk rikjest dejjem gie ritenut li huwa kunsens specjali, u ghalkemm f'kawzi ta' annullament jinghad li hemm prezunzjoni favur il-validita' tal-kunsens, dan ma jbiddel xejn mill-fatt li l-kunsens ghaz-zwieg huwa ta' natura specjali u huwa wiehed partikolari bhalma huwa fil-kuntest tal-ligi civili.

Illi tenut kont ta' dan kollu din il-Qorti thoss li fil-mument li l-istess partijiet izzewgu, u minhabba dak li huma ghaddew minnu u wkoll minhabba n-nuqqas ta' komunikazzjoni u affjatament manifestat kontinwament fir-relazzjoni taghhom anke qabel iz-zwieg, jidher car li l-

istess partijiet kienu affetti b'nuqqas ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq l-elementi essenzjali taz-zwieg. Anzi din il-Qorti thoss li f'dan il-kaz gie anke ppruvat li n-nuqqas ta' diskrezzjoni taghhom kien tali li ma kienux kompetenti u ma kienx possibbli ghalihom li jassumu u wisq inqas josservaw l-elementi essenzjali taz-zwieg. Hawn il-Qorti mhux biss qed tirreferi ghall-punt ta' relazzjonijiet intimi, izda ghall-elementi essenzjali ohra kollha taz-zwieg, bhall-element ta' mhabba, ta' *benessere*, ta' dedikazzjoni lejn il-hajja familjari, lejn ir-rispett lill-parti l-ohra bhala haga wahda u membru ta' familja unika. Din il-Qorti fil-fatt thoss li anke llum l-istess partijiet ma ghandhomx din id-diskrezzjoni necessarja, u dan jirrizulta anke mill-mod li huma xehdu fil-kawza, fejn urew immaturita' serja u nkwetanti, anke ggravata minn esperjenzi sfortunament koroh li l-istess koppja sfortunatament u b'dispjacir kbir din il-Qorti tinnota li kellha tghaddi minnhom. Fost dawn bla dubju kien hemm it-tragedja tal-mewt ta' missier l-attur ftit wara l-qamar il-ghasel taghhom, u aktar sinifikanti t-tragedja tal-mewt ta' l-unika wild taghhom dakinhar stess tat-twelid ta' din it-tarbija Joseph Jacob minhabba kundizzjoni rarissima kif indikata mill-espert Profs. Mark Brincat.

Illi huwa veru li tali tragedja ggib u twassal ghal trawma naturali f'kull genitur. Hawn il-Qorti lanqas biss tippretendi li qatt tista' tifhem is-sofferenza tal-partijiet f'din il-kawza minhabba tali disgrazzja. Tista' biss toffri s-simpatija umana taghha anke jekk permezz ta' din id-decizjoni, decizjoni li din il-Qorti ghandha dover li taghti skond il-ligi u skond il-konvinciment morali taghha. Izda minkejja kollox u dejjem f'dan l-ispirtu din il-Qorti thoss li l-partijiet kellhom il-kunsens taghhom vizzjat minhabba li huma ma kienux f'pozizzjoni li jifhmu u wisq anqas jassumu l-obbligi taghhom ta' ragel u mara mizzewga, u meta ltaqghu ma' l-ewwel skoll kollox sfaxxa u hareg fil-berah in-nuqqas u l-inabilita' ta' kull parti li jassumi jew tassumi l-obbligazzjonijiet taghhom reciproci taz-zwieg. L-incidenti gravi ta' wara z-zwieg servew ghalhekk sabiex jikxfu dak li kien hemm vizzjat qabel u fil-mument taz-zwieg, u cjoe' l-kunsens ta' kull parti – haga li l-istess partijiet qabel iz-zwieg ma kienux f'pozizzjoni emozzjonali u evalutattiva li

jaraw u wisq anqas japprezzaw. Ghalhekk din il-Qorti thoss li l-kunsens ta’ kull parti ghal dan iz-zwieg ghandu jigi ddikjarat null a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** u precizament l-ewwel parti ta’ l-istess citata mill-attur fic-citazzjoni attrici.

Illi dwar il-kontro-talba tal-konvenut in kwantu din hija mibnija u bbazata fuq it-tieni parti ta’ l-imsemmi **artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** u anke ghal dak li l-konvenuta ssejjah bhala kundizzjoni ta’ *“reverse logic”* din il-Qorti thoss li din ma hemm ebda prova taghha. Bizzejjed f’dan il-kuntest li wiehed ihares lejn ix-xhieda ta’ l-attur u ta’ Father Ray Francalanza u ghalhekk il-kontro-talba qed tigi milqugha biss fis-sens hawn deciz a bazi li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** kollox kif hawn indikat f’din id-decizjoni fuq il-binarji ta’ dak li gie ritenut anke fil-kuntest tac-citazzjoni attrici.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta biss inkwantu l-istess huma b’xi mod inkompatibbli ma’ dak fuq deciz, **tilqa’ t-talba attrici biss fis-sens hawn deciz,** b’dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti fl-4 ta’ Novembru 1995 huwa null u bla effett *stante* li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** kif hawn fuq spjegat.

Bl-ispejjez tac-citazzjoni attrici jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Illi ghar-rigward tal-**kontro-talba tal-konvenuta** din il-Qorti **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-ewwel eccezzjoni ghaliex hija nfondata legalment u l-eccezzjonijiet l-ohra ta’ l-attur rikonvenzjonat biss inkwantu l-istess huma b’xi mod inkompatibbli ma’ dak fuq deciz, **tilqa’ t-talba tal-konvenuta rikonvenzjonanti biss fis-sens hawn deciz** u dan konformament ma’ dak li nghad fir-rigward tac-citazzjoni attici, b’dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti fl-4 ta' Novembru 1995 huwa null u bla effett *stante* li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) ta' l-Att Dwar iz-Zwieg** fit-termini hawn indikati.

Bl-ispejjez tal-kontro-talba tal-konvenuta jinqasmu wkoll bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------